

Kursplan

Fakulteten för konst och humaniora
Institutionen för svenska språket

1SV20Ä Svenska I, för ämneslärare, 30 högskolepoäng
Swedish I, for secondary school subject teachers, 30 credits

Huvudområde

Svenska språket

Ämnesgrupp

Svenska/nordiska språk

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd 2023-02-23.

Reviderad 2026-03-09. Förkunskapskravet är kompletterat med ämnen enligt GY25.

Kursplanen gäller från och med hösttermin 2026.

Förkunskaper

Grundläggande behörighet,

Du behöver också:

Samhällskunskap 1b eller 1a1 + 1a2 och Engelska 6,

Eller:

Samhällskunskap, nivå 1b eller nivå 1a1 + 1a2 och Engelska nivå 2.

Mål

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- urskilja och redogöra för grundläggande drag i lärarprofessionen i förhållande till

- ämnet och ämnets didaktik,
- identifiera och formulera ämnesdidaktiska frågeställningar i relation till de verksamhetsområden utbildningen förbereder för.

I övrigt gäller mål för respektive delkurs enligt nedan.

Delkurs 1 Lärarens retorik i tal och skrift 7,5 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna

- urskilja och analysera grundläggande retoriska drag i muntliga och skriftliga texter med särskild hänsyn tagen till mottagaranpassning och kontext,
- diskutera och problematisera olika samtalstyper i undervisningssituationen,
- använda retoriska modeller för egen muntlig och skriftlig produktion,
- hålla muntliga framföranden i syfte att praktiskt öva för lärarprofessionen och använda digitala verktyg och medier för kommunikation i den processen.

Delkurs 2 Grammatik för ämneslärare 7,5 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna

- redogöra för grunderna i svensk grammatik och fonetik,
- omsätta kunskaper om grammatiska beskrivningar av språkets byggnad, struktur och funktion i praktiskt arbete med analyser och textproduktion,
- anlägga ämnesdidaktiska och metodiska perspektiv på grammatikens användningsområden i skolan utifrån rådande styrdokument.

Delkurs 3 Språkbruk och samhälle, 7,5 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna

- redogöra för och tillämpa grundläggande språksociologiska teorier och begrepp,
- beskriva relationen mellan språkbruk, samhälle, skola och individ,
- beskriva villkoren för språklig variation och förändring i Sverige,
- redogöra för svenskämnetns historiska bakgrund,
- diskutera och ge exempel på hur svenskundervisningen i grund- och gymnasieskolan påverkas av olika språksociologiska faktorer som klass, kön och etnicitet,
- resonera om didaktiska observationer om teori och praktik från genomförda fältstudier.

Delkurs 4 Språklig förändring 7,5 hp

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna

- redovisa grundläggande kunskaper om det svenska språkets historiska utveckling,
- beskriva skillnader mellan olika språkhistoriska perioder med fokus på ljudsystem, ordbildning, ordförråd, ortografi och syntax,
- identifiera och diskutera släktskapsdrag med de nordiska grannspråken ur ett kontrastivt perspektiv,
- på ämnesdidaktisk grund problematisera undervisning i språkhistoria: innehåll, tillämpning och inplacering i skolsystemet utifrån rådande styrdokument.

Innehåll

Övergripande innehåll

Kursen lägger grunden till ett vetenskapligt förhållningssätt och utgör en introduktion

till lärarprofessionen i ämnet. Didaktisk teori som behandlas under kursen kopplas ihop med skolans verksamhet genom fältstudiedagar. På motsvarande sätt illustrerar problemställningar uppkomna genom fältstudiedagarna centrala moment i den didaktiska teori och metodik som behandlas. Kursen behandlar centrala kunskapsområden inom svenskämnet: retorik, grammatik, språksociologi och språkhistoria. Deltagande i examinerande seminarier är obligatoriskt.

Delkurs 1. Lärarens retorik i tal och skrift, 7,5 hp

Delkursen tränar den studerandes muntliga och skriftliga förmåga och utvecklar kunskaper om de norm- och genrekrav som råder i olika tal- och skrivsituationer i och utanför skolan. Den egna skrivfärdigheten tränas för att ge fördjupad språklig säkerhet och för att förbereda för undervisning av elever i grund- och gymnasieskolan. Kursen utgår från den klassiska retoriken och inriktas på läraren som retoriker och skribent. Ämnesdidaktiskt grundade metoder för analys av ungdomars samtalspråk och klassrumssamtal behandlas. Delkursen behandlar textuppbyggnad och språklig utformning med särskilt fokus på grundläggande vetenskapligt tänkande och skrivande.

Delkurs 2. Grammatik för ämneslärare, 7,5 hp

Delkursens syfte är att de studerande ska vidareutveckla kunskaper om grammatiska beskrivningar av språkets byggnad, struktur och funktion och omsätta dem i praktiskt arbete med analyser och textproduktion. Kursen fokuserar metodiska frågor och grammatikdidaktik i grund- och gymnasieskolan.

Delkurs 3. Språkbruk och samhälle, 7,5 hp

Delkursen tydliggör svensklärares uppdrag i det moderna samhället och aktualiserar grundläggande språksociologiska begrepp som kan användas för att förstå svenskämnets roll i ett mångkulturellt samhälle. Individens språkbruk i förhållande till kön, etnicitet, ålder, geografisk hemvist och sociokulturell bakgrund är i fokus med särskild uppmärksamhet på digitaliseringens inverkan på språk och språkbruk. Kursen behandlar svenskämnets framväxt och de konkurrerande ämnesuppfattningar som gjort sig gällande i debatten. Kursen ger en orientering om språkvård, språkpolitik, språkbruk, språknormer och deras inbördes relationer. I kursen ingår fältstudier.

Delkurs 4. Språklig förändring, 7,5 hp

Delkursen syftar till att ge fördjupade kunskaper om svenska språkets utveckling från forntid till nutid, med särskilt fokus på didaktiska frågor om studier av språkhistoria i skolan. Syftet är att de studerande ska utveckla en förmåga att använda texter från olika tider i sin kommande yrkesverksamhet. I kursen ingår studier av dialekter, ort- och personnamnshistoria samt studier av granspråken ur ett språkhistoriskt och kontrastivt perspektiv.

Professionell, ämnesdidaktisk och vetenskaplig progression

Tyngdpunkten i kursen är grundläggande språkvetenskap med återkommande inslag av ämnesdidaktik. Därtill berörs det professionella perspektivet genom verksamhetsnära arbetssätt i form av fältstudier där studenterna introduceras för ett inledande professionellt perspektiv på läraruppdraget i ämnet svenska i gymnasieskolan.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt obligatoriska seminarieövningar.

Examination

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

För betyget Godkänd ska kursens mål vara uppnådda. Betygskriterier för betyget Väl godkänd meddelas skriftligen vid kursstart.

Ämnesstudierna examineras genom skriftliga och muntliga prov och genom aktivt deltagande i seminarier. De ämnesdidaktiska momenten examineras genom muntliga och skriftliga uppgifter med relevans för professionen och med förankring i svenskämnesdidaktik, metodik och rådande styrdokument.

Delkurs 1 Lärarens retorik i tal och skrift examineras löpande genom muntliga och skriftliga uppgifter och genom obligatoriska seminarier (7,5 hp).

Delkurs 2 Grammatik för ämneslärare examineras genom salstentamen i grammatik (5 hp) och fonetik (1,5 hp) samt genom skriftlig didaktisk uppgift (1 hp).

Delkurs 3 Språkbruk och samhälle examineras genom hemtentamen (6,5 hp) och skriftlig fältstudieuppgift (1 hp).

Delkurs 4 Språklig förändring examineras genom salstentamen (5 hp), skriftlig inlämningsuppgift (1 hp) och skriftlig didaktisk uppgift (1,5 hp).

Om universitetet beslutat att en student har rätt till särskilt pedagogiskt stöd på grund av funktionsnedsättning, har examinator rätt att ge ett anpassat prov eller att studenten genomför provet på ett alternativt sätt.

Förnyad examination ges i enlighet med Lokala regler för kurs och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linnéuniversitetet.

För betyget Väl godkänt på hela kursen krävs minst 22,5 hp delkurser med betyget Väl godkänd.

Kursvärdering

Under kursens genomförande eller i nära anslutning till kursen genomförs kursvärdering. Resultat och analys av genomförd kursvärdering ska skyndsamt återkopplas till de studenter som genomfört kursen. Studenter som deltar vid nästa kurstillfälle erhåller återkoppling vid kursstart. Kursvärdering genomförs anonymt.

Överlappning

Kursen kan inte ingå i examen med annan kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i följande kurs/kurser:
1SVÄ02 (30 hp)

Kurslitteratur och övriga läromedel

Gemensam litteratur för samtliga delkurser

Ask, Sofia. 2012. *Språkämnet svenska. Ämnesdidaktik för svensklärare*. Lund: Studentlitteratur. 129 s. ISBN: 978-91-44-05936-5.

Blomström, Vendela & Wennerberg, Jeanna. 2015. *Akademiskt läsande och skrivande*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. 202 s. ISBN: 978-91-44-09254-6.

Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011. Tillgänglig på <https://www.skolverket.se/>

Svedner, Per Olov. 2010. *Svenskämnet & svenskundervisningen: delarna och helheten; en didaktisk-metodisk beskrivning och handledning*. Uppsala: Kunskapsföretaget.

ISBN: 91-89040-75-9.

Svenska skrivregler. Senaste utgåvan. Stockholm: Liber. 216 s. ISBN: 978-91-47-11149-7.

Delkurs 1. Lärarens retorik i tal och skrift 7,5 hp

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel Løkensgard, Torlaug. 2011. *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur. 223 s. ISBN: 978-91-44-06916-6. Urval.

Lindstedt, Inger (2015). *Talarens hantverk: att göra framgångsrika presentationer*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. 220 s. ISBN: 9789144096667.

Lindstedt, Inger. Senaste utgåvan. *Textens hantverk: om retorik och skrivande*. Lund: Studentlitteratur. 146 s. ISBN: 91-44-02286-7.

Didaktisk litteratur

Almström Persson, Gunilla, Blomström, Vendela, Vogel, Anna & Wirdenäs, Karolina. 2016. *Språk i samspel: retorik för pedagoger*. Stockholm: Aglaktuq. 138 s. ISBN: 978-91-639-2088-2.

Palmér, Anne. 2010. *Muntligt i klassrummet om tal samtal och bedömning*. Lund: Studentlitteratur. 191 s. ISBN: 978-91-405470-4.

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 200 s.

Delkurs 2. Grammatik för ämneslärare 7,5 hp

Byrman, Gunilla. u.å. *Fonetikhäftet*. Tillhandahålles av institutionen.

Josefsson, Gunlög. 2010. *Svensk universitetsgrammatik för nybörjare*. Lund: Studentlitteratur. 150 s. ISBN: 978-91-44-05204-5.

Josefsson, Gunlög. 2009. *Svensk universitetsgrammatik för nybörjare. Övningar med facit och kommentarer*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur. 205 s. ISBN: 978-91-44-05205-2.

Didaktisk litteratur

Josefsson, Gunlög och Lundin, Katarina. 2018. *Nycklar till grammatik*. Lund: Studentlitteratur. 158 s. ISBN: 9789144117591.

Josephson, Olle, Melin, Lars & Oliv, Tomas. 1990. *Elevtext. Analyser av skoluppsatser från åk 1 till åk 9*. Lund: Studentlitteratur. 186 s. Urval. ISBN: 91-44-30261-4.

Myhill, Debra, Jones, Susan & Linen, Helen mfl. 2015. 'Playing with Language – Grammar as a Resource för Writers'. I: *Svenska – ett inkluderande ämne*. Svenskläraryrskriften 2015. Ewa Bergh Nestlog & Nils Larsson (red). Stockholm: Svenskläraryrskriften. ISBN: 978-91-27-44585-7.

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 150 s.

Delkurs 3. Språkbruk och samhälle 7,5 hp

Bellander, Theres. 2008. "hallo babe..tack såå mkt för ditt mess!": Om ungdomars skrivande inom olika kommunikativa verksamhetstyper". I: *Ungdomskulturer – äger eller suger?: möjliga möten inom svenskämnet*. Svenskläraryrskriften 2008. Madeleine Ellvin & Lena Holmbom (red.). Stockholm: Svenskläraryrskriften. 13

sidor. ISBN: 978-91-27-41515-7.

Cummins, Jim. 2017. *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Stockholm: Natur & Kultur. (urval, 58 sidor) ISBN: 9789127818750.

Dahl, Karin. 1999. Från färdighetsträning till språkutveckling. I: Thavenius, Jan (red): *Svenskämnets historia*. Lund: Studentlitteratur. 55 sidor. ISBN: 9144009550.

Kärnebro, Katarina. 2013. *Plugga stenhårt eller vara rolig? Normer om språk, kön och skolarbete i identitetsskapande språkpraktiker på fordonsprogrammet*. Avhandling, Institutionen för språkstudier, Umeå universitet. (urval, 70 sidor)

Melin, Lars. 2007. *Vett och etikett i språket*. Nordstedt akademiska förlag. 235 s. (urval). ISBN: 978-91-7227-520-1. (Finns till försäljning på repro, Linnéuniversitetet, Växjö)

Milles, Karin. 2008. *Jämställt språk: en handbok i att skriva och tala jämställt*. Stockholm: Norstedts. 121 sidor. ISBN: 9789188423030.

Sundgren, Eva (red.) 2013. *Sociolingvistik*. (andra upplagan). Stockholm: Liber. 377 sidor. ISBN: 9789147106097.

Didaktisk litteratur

Ask, Sofia (red.). 2005. *Perspektiv på didaktik: svenskämnet i fokus*. Stockholm: Svensk lärarföreningen. ISBN: 91-27-63395-0. Urval 20 s.

Palmér, Anne. 2010. *Muntligt i klassrummet om tal samtal och bedömning*. Lund: Studentlitteratur. 191 s. ISBN: 978-91-405470-4.

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 150 s.

Delkurs 4. Språklig förändring, 7,5 hp

Bianchi, Marco. 2016. Runstenen som socialt medium. I Daniel Andersson, Lars-Erik Edlund, Susanne Haugen & Asbjørg Westum (Red.), *Historia och språkhistoria 13*. Umeå: Institutionen för språkstudier, Umeå universitet & Kungl. Skytteanska Samfundet. 22 s. Finns tillgänglig i kursens lärplattform.

Pettersson, Gertrud. 2005. *Svenska språket under sjuhundra år: en historia om svenskan och dess utforskande*. Lund: Studentlitteratur. 290 s. ISBN: 91-44-03911-5.

Skrzypek, Dominika. 2012. Grammatikalisering av obestämd artikel i fornsvenskan. I Maria Bylin, Cecilia Falk & Tomas Riad (red.), *Variation och förändring. Studier i svensk språkhistoria 12*. Stockholm Studies in Scandinavian Philology. New Series 60. Stockholm: Stockholms universitet. ISBN: 9789187235856. 8 s. Finns tillgänglig i kursens lärplattform

Stroh Wollin, Ulla. 2015. *Från gammal man till den gamle mannen. Definitmarkering i fornsvenska nominalfraser med adjektivattribut*. Arkiv för nordisk filologi. 130. 37 s. Finns tillgänglig i kursens lärplattform.

Teleman, Ulf. 2003. *Tradis och funkis. Svensk språkvård och svensk språkpolitik efter 1800*. Stockholm: Norstedts ordbok. ISBN: 9789144095509. Kap. 4–8. 77 s.

Didaktisk litteratur

Nordens förbund. 2024. *Norden i skolan*. Tillgänglig på <https://nordeniskolen.org/>

Pettersson, Jonatan. 2014. Den språkhistoriska kunskapens värden. I: *Variation och förändring. Studier i svensk språkhistoria 12*. Maria Bylin, Cecilia Falk & Tomas Riad (red.). Stockholm Studies in Scandinavian Philology. New Series 60. Stockholm: Stockholms universitet. ISBN: 9789187235856. 13 s.

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 50 s.